

SLÄKTDATA

Medlemstidning för föreningen Släktdata

Nr 4 - 2010

God Jul och
ett Gott
Nytt År

önskar
föreningen
släktdatas
styrelse

Stadens julgran
1915 - 1:a julgranen
i brunnsparken.

Foto
John Johansson

Källa: Göteborgs
stads stadsmuseum

Nu är det tid för nästa års medlemsavgift!

Med denna tidning så finns inbetalningskort för nästa års medlemsavgift. Avgiften är fortfarande 125 kr för hela året. Skicka pengarna till föreningens plusgiro 410 40 40 – 3. Kom ihåg att skriva ditt eget namn och adress så underlättar det för kassören att hitta vem som betalat.

Vill du inte ha tidningen på papper så meddela detta till kassören. Adress och telefonnummer finns i listan på nästa sida.

Tack för att du skriver i Föreningen Släktdatas tidning!

Tidningen får tacka alla de som hjälpt till med att skriva olika artiklar. Dessa artiklar är alltid välkomna till Föreningen Släktdatas tidning. Det finns alltid plats för fler artiklar till tidningen.

Här är några önskemål om artiklarna:

* Skriv alltid löpande text. Använd inte några finesser som nötter, mellanrum eller större radutrymme före/efter textstyckena.

* Skicka alltid med bilder som separata filer. Skriv gärna "BILD 1", "BILD 2" osv för att markera lämpliga ställen för dessa.

* Spara texterna i Word 2003-format. Det underlättar arbetet med sättningen av artiklar.

* Skicka allt material till "karl-gustav.rosborg(at)slaktdata.org". Byt ut (at) till @.

Föreningen har ingen ekonomi att betala ersättning till den som skriver men det är alltid trevligt att få artiklar. Artiklarna respektive bilder hör alltid till den som har upphovspersonen. Dessa får inte användas i andra tidningar utan tillåtelse av skrivaren såvida det inte meddelas annat.

Skicka med författarens namn, telefonnr och epostadress så att vi kan få kontakt om artikeln.

Skickar här en symbolisk blomma till alla våra artikelförfattare som bidragit till Föreningen Släktdatas tidning!

Karl-Gustav Rosborg
Redaktör

Driftsituationen i november 2010

Som säkert de flesta har märkt så har driftsituationen varit minst sagt skakig de senaste veckorna med ibland väldigt långa svarstider och problem att nå vår sajt. I huvudsak beror detta på problem hos vår leverantör. Felsökning pågår och det är planerat en uppgradering som förhoppningsvis kommer att lösa det mesta den 26 november. Vi har blivit erbjudna en dedicerad server för att lösa våra akuta problem, men tyvärr så har vi inte de personella resurser som behövs för att konfigurera och starta upp denna i dagsläget.

Naturligtvis tittar vi också på alternativa lösningar, men även sådan kräver också en hel del manuellt jobb. På sikt

så ska vi försöka sätta upp en reservlösning med vår egen gamla server som kan användas i situationer när det blir driftproblem av denna karaktär.

Vi ber om ursäkt för problemen och hoppas att ni har tålamod och förståelse för vår situation. Vi håller tummarna och hoppas att problem verkligen blir lösta efter fredag den 26 november.

/webmaster

SLÄKTDATA

är en ideell förening för släkt- och datorintresserade.

Föreningen bildades 1989.

Föreningen verkar för att sprida information om såväl släktforskning som dator teknik för densamma.

Föreningen verkar också för att framställa dataregister till låg kostnad över födda, vigda och döda men också husförhör och domböcker.

Föreningen har medlemmar såväl i Sverige som övriga länder.

Medlemsavgiften är 125 kr per år och inkluderar TIDNINGEN SLÄKTDATA.

Prenumerationsavgiften för TIDNINGEN SLÄKTDATA är 125 kr per år.

Medlemsavgiften/prenumerationsavgiften betalas till föreningens plusgiro 410 40 40 – 3

Föreningens adress är:

Föreningen SLÄKTDATA
c/o Lennart Larsson
Mossaledsvägen 61
429 34 Kullavik
kassor(at)slaktdata.org

Föreningens webbplats:

<http://www.slaktdata.org>

TIDNINGEN SLÄKTDATA utkommer med fyra nummer per år. Bidrag i form av artiklar, notiser och tips är välkomna. Redaktionen förbehåller sig rätten att ändra i insänt material. Privata annonser och upplysningar tas in i mån av plats.

För innehållet i artiklarna står varje enskild författare och är inte alltid föreningens Släktdatas åsikter.

Tidningens adress:

tidningen(at)slaktdata.org

Tidningens webbplats:

<http://www.slaktdata.org/index.php/tidningen/>

Nästa manusstopp: 24 januari 2011

ISSN 1102-7894

Ansvarig utgivare:

Karl-Gustav Rosborg

Tryckeri: Proline Offset Tryckeri AB
Göteborg, www.prolinetryckeri.se

Styrelse för SLÄKTDATA

Ordförande Ingrid Olsson
ordf(at)slaktdata.org
Bofinksgatan 1
412 70 Göteborg
031-40 64 75

Ledamot Kenneth Svensson

Bofinksgatan 1
412 70 Göteborg
031-40 64 75

Kassör Lennart Larsson
ansvarig för medlemsregistret
kassor(at)slaktdata.org
Mossaledsvägen 61
429 34 Kullavik
031-93 33 70

Ledamot Karl-Gustav Rosborg
webredaktor(at)slaktdata.org
Källarvinkeln 8
425 30 Hisings Kärra
031-57 31 76

Ledamot Håkan Andersson
hakan(at)slaktdata.org
Kvintettvägen 1
451 70 Uddevalla
0522-704 21

Suppleant Anki Lönne Dahl Kästel
Prästängsvägen 17
663 64 Skoghall
070-202 75 15

Suppleant Björn Bergdahl
rex(at)slaktdata.org
Hällesås byväg 30
427 51 Billdal
031-91 07 88

**Redaktion för
TIDNINGEN SLÄKTDATA**

Karl-Gustav Rosborg
webredaktor(at)slaktdata.org
Källarvinkeln 8
425 30 Hisings Kärra
031-57 31 76
031-367 98 36 (arbete)

**Artiklar för publicering skall
skickas till K-G Rosborg**

Webbmaster

Mats-Olof Sander
webmaster(at)slaktdata.org

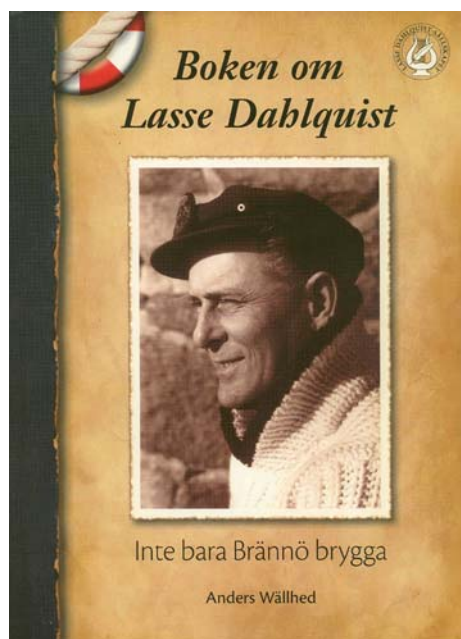
Ansvarig Släktdatas register

Mårten Sjöbris
register(at)slaktdata.org
Guldringen 42
426 52 Västra Frölunda
031-29 06 40

INNEHÅLL:

Driftsituationen i november 2010	2
Boken om Lasse Dahlquist - Inte bara Brännö Brygga ..	4-5
Svenska Flottan i sydligare vatten	5
DDSS har uppdaterat sin databas.....	5
Wiki-rötter - släktforskarartiklar på nätet	5
1834 – första koleraepidemin i Sverige	6-7
Upptäck våra arkiv!.....	7
Facebook och Twitter (sociala medier).....	8
Nya register i Släktdatas databas	9
Nya medlemmar.....	9
De första 20 åren – folkskolans införande i	
Torps socken på Orust.....	10-11
Diverse aktiviteter.....	12
Nya versionen av Sveriges dödbok.....	12

Boken om Lasse Dahlquist - Inte bara Brännö Brygga Bokanmälan av Per Liljeström.

Lasse Dahlquist föddes i Örgryte församling i Göteborg den 14 september 1910 men kom att växa upp på Lidingö, dit hans föräldrar flyttade när Lasse var knappt sex år. På den tiden hette han Lars-Erik Dahlquist, och fadern, som var sjökaptän hade fått tjänst som haveriutredare på ett assuranskontor i Stockholm.

Familjen har hela tiden kontakt - sommar som vinter - med släkten i Göteborg och på Brännö. Så småningom flyttar föräldrarna och också Lasses familj till Brännö, där de hör hemma. Detta och mycket mer får vi veta i Anders Wällheds bok om Lasse Dahlquist. Den har getts ut av Tre Böckers Förlag på initiativ av Lasse Dahlquist-sällskapet i Göteborg.

Det mesta av biografiskt material om Lasse Dahlquist har samlats av hustrun Inez och sonen Bob (Robert). Materialet har Bob skänkt till Göteborgs Universitetsbibliotek, där det nu finns tillgängligt för forskning.

Det är många i Lasse Dahlquists släkt och omgivning, som ställt upp på intervjuer. Det är också en hel del arkiv som Anders Wällhed har besökt under arbetet med boken. Inte minst Kungliga Biblioteket i Stockholm.

Fadern Otto Dahlquist härstammade från Vessigebro och ännu längre bakåt i tiden från Bremen. Urfadern var rytt-

mästaren Otto Philip Beurman som föddes 1688 i Bremen.

Modern, Elin, härstammade från Brännö, där hennes far var den välkände överlotsen Rudolf Lange. Langedgården på Brännö byggdes 1856 av lotsåldermannen August Lange - Lasses morfars far.

Här tillbringar Lasse sin ungdom somrar och jular tillsammans med den stora familjen och sin barndomsvän Åke Söderblom.

Med studierna i Stockholm blir det si och så. De två kumpanerna Sture Lagerwall (två år äldre) och Lasse skolkar mycket och är ute på 'hyss'.

Under uppväxten i Stockholm

skaffar Lasse sig både teatervana och många vänner i underhållningsbranschen, bland dem Sture Lagerwall. Men Lasse skall bli sjöman och kapten enligt faderns önskan. Han seglar först med m/s Bullaren - en transare - men för att bli kapten måste man ha varit minst 42 månader till sjöss och därav med råsegelare minst 12 månader. P.g.a. detta mönstrar Lasse Dahlquist på den fyrmastade barken Beatrice. På denna enda resa till Australien med Beatrice kommer Lasse och de övriga i besättningen att runda Kap Horn två gånger vilket är ovanligt. Oftast passerar man Kap Horn endast på hemresan.

Efter tiden till sjöss söker Lasse till Navigationsskolan men trivs inte utan fortsätter till en teaterskola och träffar Sven-Olof Sandberg, den tidens stora stjärna i populärbranschen.

SOS, så kallas han ofta, anställer den unge och ännu oetablerade charmören på sitt musikförlag. Nu kommer en tid då 'Lasse försöker sig på det mesta'. I bevarade brev är han inte buskablyg. Han startar t.o.m. en försäljningsfirma för olika prylar han hittar i annonser.

Lasse tröttnade på sjön och när en hemskickad visa gav betydligt mer än hyran till sjöss var valet lätt. Visan hade fadern sålt till ett musikförlag.

Under ungdomsåren prövar Lasse många instrument. Först cello som påtvingades av fadern, sedan banjo och saxofon samt dragspel och piano. Sångrosten prövas också och den befinns vara god.

Hur Evert Taubes vägar korsar familjen Dahlquists, eller snarare familjen Langes vägar beskrivs i flera kapitel. Med tiden får Lasse det prestigefyllda Evert Taube-stipendiet.

Det är Lasse Dahlquist etablerar sig i nöjesbranschen är 1931, då han för första gången hörs i radio. Han sjunger en egen sjömansvisa till eget dragspelsackompanjemang. Det var också i början av 30-talet som Folkparkerna drog igång på riktigt, och de flesta underhållarna reste runt för att på så sätt göra reklam för sig, sina skivor eller kommande revyer och filmer. Där fanns t.ex.:

Sigge Fürst, Thor Modéen, Fridolf Rhudin, Douglas Håge, Elof Ahrle samt Edvard Persson. Något förvånande kunde man bland alla dessa hitta Jussi Björling, som också förstod att det gav pengar i plånboken om man turnerade i Parkerna.

Stim (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå) hade bildats 1923, men den gynnade inte poulärmusikanterna, så 1926 bildades Skap (Svenska Kompositörer av Populärmusik) med Fred Winter (Sten Njurling) som den drivande kraften. Under krigsåren 1939 - 1945 vinner båda organisationerna terräng.

Anders Wällhed har försökt att strukturera Lasse Dahlquists liv i olika kapitel. Tanken är god, men Lasses liv går inte att stuva in i kapitelburkar. Istället trampar Wällhed ständigt över gränserna, men det får vi acceptera.

Lasses liv var så mångfacetterat att jag inte tror att Lasse själv skulle klara att hålla sig inom sådana gränser som *Sjömanstiden*, *Grammofonartisten*, *Filmcharmören*, *Fältartisten*, *Luciageneralen* eller *Kåsören*. Men ändå lyckas Anders Wällhed bra med uppgiften.

Lasse medverkade i åtta spelfilmer, varav *Vi Masthuggspojkar* från 1940 och *Örnungar* från 1944 nog är de mest

kända. I detta sammanhang undrar man varför inte alla dessa filmer sändes av televisionen i samband med 100-årsjubiléet av Lasses födelse.

Från Örnungar minns vi filmens musikaliska ledmotiv *Gå upp och pröva dina vingar*, som blev en klassiker i Lasses repertoar, och som dessutom är en klassiker vid alla allsånger.

I radio var Lasse väl anlitad både som sångare och kuplettskrivare. Ibland också som revy- och sketchskrivare. Ett av de allra populäraste programmen under 40-talet var *'Två man och en kvinna'*.

Lasse uppträdde här tillsammans med Sickan Carlsson och 'gamle vännen' Åke Söderblom, som också skrev texter tillsammans med Lasse.

En av Åkes mest populära vistexter är Tangokavaljeren. Fortfarande en mycket önskad melodi på pensionärs- och mofendanser.

Två av de institutioner som med Lasses hjälp skapades i Göteborg är *Luciafi-*

randet och *De Okändas Revy*.

När Lasse och familjen vill flytta till Göteborg och bosätta sig på Brännö stöter Lasse på den politiska byråkratin eller den byråkratiska politiken. Det tar mer än två år att ordna bygglov och mantalsskrivning.

Först står striden mellan Stockholms Skattekontor och Lasse tillsammans med Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus Län på andra sidan.

Sedan står striden mellan Göteborg och Lasse tillsammans med Styrös kommun.

Länsstyrelsen avvisar bestämt Stockholms krav, och 1946 blir Lasse och familjen skrivna i Styrös Kommun.

Familjen, som Lasse försökte hålla utanför sina officiella karriärer, presenteras på ett bra sätt av författaren Anders Wällhed.

Lasse Dahlquist fick snart erfara hur svårt det är att nå ut till den stora publiken, när man inte bor i Stockholm.

I Göteborg hade han ett grundmurat förtroende bland sin publik och sina gynnare. Men med nytt folk i ledningen hos Liseberg, G-P, Båtmässan m.fl. så glöms Lasse bort. Så även vid stadens 350-årsjubiléum.

Nya kvastar sopar kanske inte bäst!

När teaterförläggaren Lars Schmidt får för sig att skaffa båt och starta *Teaterbåten* i Göteborg engageras Lasse Dahlquist till den första revyn. Teaterbåten lever under några år kring 1950.

Detta är en läsvärd bok, som får oss att minnas Lasses visor och livet kring Göteborg under i stort sett fem decennier. Dock störs jag av småfel, som kunnat undvikas med bättre korrekturläsning, men kanske tidspressen för att få fram boken till 100-årsjubiléet inverkade.

Lerum den 27 oktober 2010.
Per Liljeström

Svenska Flottan i sydligare vatten

I dag finns Svenska fartyg i Röda Havet och Indiska Oceanen för att skydda handelsfartyg. Detta är inget nytt för Svenska flottan. Redan 1758 och 59 kryssade fregatterna "Svarta Örn" och "Jägaren" från Göteborgs eskader i Medelhavet för att skydda den svenska handelssjöfarten från marockanska sjörövare. En av dessa sjömän som fanns ombord var rotebåtsmannen nr 91 Anders Brask och tillhörde Ålands och Södra Finlands Båtsmanskompani (som då var en del av den svenska flottan). Brask kom från Saltvik och var båtsman mellan 1758-1789.

(Göteborgs eskader och örlogsstation, 1523-1870. Göteborg 1949.)

Karl-Gustav Rosborg

DDSS har uppdaterat sina databaser

DDSS eller Demografisk databas Södra Sverige är en databas där man kan söka uppgifter från främst födelse-, vigsel och dödböcker på samma sätt som Föreningen Släktdatas databas.

Efter ett mycket långt uppehåll så har nu samlingen uppdaterats med 65 000 poster i 49 register från 26 församlingar.

De nya församlingar är Brösarp, Hjärnarp, Kristianopel, Ravlunda, Villie och Vitaby. Totalt omfattar databasen material från 186 församlingar.
Webbplats: www.ddss.nu

Välkommen till Wiki-Rötter -Släktforskarnas encyklopedi

Wiki-Rötter är *Rötters* och *Sveriges Släktforskarförbunds* egen wiki för släktforskare.

Allt som skrivs i *Wiki-Rötter* skall ha direkt koppling till ämnet **släktforskning**. Övrigt som inte direkt har anknytning till släktforskning hänvisas till Wikipedia. Alla släktforskare är välkomna att dela

med sig av sin kunskap i smått och stort och samverka till att göra Wiki-Rötter till en kunskapskälla både för nybörjare och veteraner.

Läs mer på <http://www.genealogi.se/wiki/index.php/Huvudsida>

1834 – första koleraepidemin i Sverige

Då svininfluensa och fågelinfluensa varit aktuella och beredskapen i Sverige temporärt höjts, för att inte dessa nutida pandemier skulle bryta ut, kan det vara intressant att ta del av hur vi gjorde för c:a 175 år sedan. Det var en tid, då den moderna sjukvården ännu inte fötts, tankar på vilken betydelse hygien och rent vatten betydde för vår hälsa slagit igenom, men då man gjorde så gott man kunde. Den sjukdom jag tänker på är kolera.

Alla har vi väl med stor säkerhet någon släkting som dött i denna sjukdom. Sverige har totalt drabbats av 11 koleraepidemier. Mängder med människor dog. Förloppet var ofta snabbt. Dödligheten var uppåt 50 % för de drabbade. I tätbefolkade områden som städer och fiskelägen kunde 10-20 % av befolkningen dö, ibland fler.

Den första epidemin kom till Sverige 1834. De första dödsfallen inträffade i Göteborg den 26 juli. Därifrån spred sjukdomen sig snabbt längs vattenvägarna. Bohuslän drabbades hårt. En bidragande orsak till att sjukdom fick så snabb spridning den gången anses vädret vara – det var en ovanligt varm sommar – i augusti var medeltemperaturen i Göteborg 20.5 grader och t.o.m. Vätterns vatten var varmt.

Den koleradrabbade fick diarréer med stora vätskeförluster (10 liter eller mer per dygn), som ledde till uttorkning, vilket i sin tur ledde till döden. I allvarliga, obehandlade fall kunde den sjuke avlida inom några timmar

I princip kan kolera bara spridas från människa till människa. Smittspridningen sker huvudsakligen genom avloppsvatten, som är förorenat. Här kommer hygien och de sanitära förhållandena in. Som vi vet, var kunskaperna om dessa viktiga principer inte så utbredda och allmänna på den tiden.

Kolerabakterierna kunde överleva i vatten och det var inte alltid dricksvattnet eller det vatten man vattnade sina grönsaker med, var rent. Man hade ingen aning om hur sjukdomen spreds eller visste hur man skulle kunna bota den. Idag vet man, att förutom renlighet

gäller det att kompensera för vätskeförlusterna.

Norge hade haft en koleraepidemi ett par år tidigare och man försökte skydda sig genom att dra lärdom av den. Bl.a. inrättades karantänsstationer för fartyg och smittade isolerades.

I sundhetsnämndens protokoll från Torps socken på nordöstra Orust kan man följa, hur förberedelserna inför den väntade epidemin gick till. Den 26 juli inträffade som sagt det första dödsfallet i Göteborg. Redan den 15 augusti hade farsoten kommit till Orust och grannsocknen Myckleby, där två personer redan insjuknat och en av dem avlidit. Som följd av det var ett ”akutmöte” sammankallat i Gästgivaregården i Assmunderöd.

Det första man diskuterade var, var de sjuka skulle vårdas – i hemmet eller på särskilt utsedda ”sjukhus”. Man bestämde, att de som insjuknade, skulle vårdas i hemmet. Det berodde dels på kostnaderna, men också p.g.a. vådan med att transportera de sjuka.

De av socknens invånare, som insjuknade, skulle vårdas hemma, men vad skulle man göra, om främmande människor insjuknade? Ja, för dem fick man inrätta ett sjukhus. Till detta utsågs torpet Kohagen och ett fattighjon utsågs, att mot ersättning, vårda dem. Eventuella läkemedel, som provinsialläkaren ordinerade, skulle hämtas från apoteket i Uddevalla.

De döda skulle, enligt en författning, begravas så snabbt som möjligt. För att detta skulle kunna låta sig göras fick man anlita en snickare, som skulle se till att det fanns två färdiga kistor att tillgå och bräder i beredskap för att tillverka fler.

För att kunna bekosta dessa nödvändiga saker – mediciner och kistor – skulle man ta upp en särskild avgift av socknens invånare. För varje helt hemman skulle man ta ut två Riksdaler Riksgälds och för andra i proportion till deras storlek.

Nästkommande söndag skulle det hållas sockenstämma i kyrkan, och man bestämde, att då utse en särskild kyrkogård för ”Choleralik” samt en person, som skulle köra liket och tre andra, som skulle vara behjälpliga vid nedsättandet i graven.

Böter eller vite på 10 Riksdaler Banco skulle utdömas av den, som dolde sjukdomen eller inte såg till, att den döde begravdes inom 36 timmar. Personer, som kom utifrån, från Göteborg eller något annat ställe, skulle tillsägas, att stanna hemma i sitt hus i fjorton dagar, i annat fall blev det böter. Samma belopp skulle också betalas av den, som sålde brännvin eller la upp grums (sillrens, användes som gödning) från någon del av skärgården, där smittan fanns. Ännu drygare böter, 15 Riksdaler Banco, skulle den dömas till, som färjade över ”lösa och okända personer” från fastlandet eller artillerister från Göteborg.

Och – som krona på verket – ”Vördiga Presterskapet i Pastoratet anmodas, att till vidare, särdeles under denna varma årstid, hålla korta Predikningar och ej låta afsjunga långa Psalmer.”

Ordningsmännen för de olika rotarna uppmanades allvarligt, att se till, att de här ordningsföreskrifterna efterlevdes.

Det första som gjordes vid söndagens sockenstämma i kyrkan, var att välja fler ledamöter att ingå i sundhetsnämnden. Sedan kom frågan om särskild kolera-kyrkogård upp. Församlingen ”visste inte tjänligare ställe” än en del av Kohagen (där sjuka som inte hörde till socknen skulle vårdas) och Föggetorp. Jordägaren skulle kontaktas om att upplåta jorden.

För likens transport till kyrkogården, skulle den hemmansägare, på vars ägor dödsfallet skett, ansvara. Han skulle stå med häst, körsven och tre andra, som skulle vara behjälpliga vid nedsättandet och nedmyllandet i graven. En viss ersättning skulle utgå för varje lik.

En av de närvarande bönderna tillkännagav, att en nämnd båtsman inte sållan brukade hysa ”allehanda passlösa, kringstrykande personer”. Försam-

lingen beslöt, att anmäla detta hos kronobetjäningen ”till laga ansvar”.

Koleran kom aldrig till socknen den hösten. Inget dödsfall med kolera som dödsorsak finns antecknat i församlingens dödbok hösten 1834 – våren 1835. Den första, som står antecknad i dödboken som död i kolera återfinns inte förrän 1853, nitton år efter det första utbrottet.

Denne torpare och ”sjöfarande ”avled i Köpenhamn. Ett par män till avled i sjukdomen och begravdes i på fastlandet, där de säkert också insjuknat. Sam-

ma år kom ändå koleran till Torp och åtta personer avled inom loppet av tolv dagar.

Gerd Rölander

En kolerakyrkogård från 1866 års koleraepidemi, denna är belägen vid Delsjön i Göteborg. Bilden togs den 4 september 2005 av Harri Blomberg.

Upptäck våra arkiv!

På Landsarkivet i Göteborg har Malin Juvas framställt denna pedagogiska bild över vad man kan finna i gömmorna på våra Landsarkiv.

Facebook och Twitter (sociala medier)

Sociala medier är ju ganska hett just nu och även Släktdata har dragits med i strömmen av meddelanden, händelser, vänner och bekantskaper.

Facebook

Om man på Facebook söker på ordet släktforskning så hittar man över 100 intressegrupper och officiella sidor med ämnet i namnet. Gruppen har från en handfull till uppåt två tusen vänner eller intressenter. Det finns olika inriktningar på dessa, en del är allmänna, andra är föreningars eller speciella släkters grupper och det finns även företag presenterade.

Några större grupper och sidor om släktforskning och historia på Facebook är:

Släktforskning

- 1 732 medlemmar

Släktforskning för noviser

- 85 medlemmar

Genealogiska Föreningen

- 399 medlemmar

Sveriges Släktforskarförbund

- 338 medlemmar

Släktforskning

- 411 fans, företagsida för www.slaktforskning.info

Vi som är med i Tjuvkillssläkträd

- 267 medlemmar

Släktdata

- 202 fans, sida för www.slaktdata.org

Riksantikvarieämbetet

- 1 672 fans, sida för www.raa.se

Detta är bara ett urval, med finns mycket mer om man letar. Eller egentligen kanske man inte behöver leta så mycket. När man har byggt upp ett lite nätverk med vänner så kommer man att snubbla över intressanta grupper och sidor genom att läsa vad vännerna skriver. I flera av grupperna så är det vanligt med väldigt konkreta frågor om släktforskning och ofta kan man få mycket bra hjälp.

Lite om hur stort Facebook är i Sverige

(Källa: www.joinsimon.se/facebook-sverige-2010/)

1,2 miljoner nya medlemmar mellan maj 2009 och mars 2010

36% av alla svenskar är medlemmar

Bland ungdomar så är nästan alla medlemmar

Ökningen är allra störst i åldersgrupper över 42 år (över 100%)

Siffrorna är svindlande, Facebook är helt klart en viktig del av många liv, både för att hålla sig uppdaterad vad som händer hos både nära och avlägsna bekanta. Naturligtvis blir det också ett redskap för att söka och framförallt fråga om information, t ex släktforskning.

Under väldigt många år så har Aftonbladet haft ledartröjan vad gäller webbplatser i Sverige (sökmotorer oräknade). Men i april förra året så övertogs ledningen av Facebook, se figur nedan. Facebook har gått till denna position på bara fyra år.

Twitter

Ett annat av de sociala nätverken är Twitter. Skillnaden mot Facebook är att här delar man med sig av sina korta kommentarer helt publikt (på Facebook är det i huvudsak begränsat till vännerna, men skillnaden är egentligen härfin). I ett globalt perspektiv så är Twitter lite av lillebror och har bara ca 1 femtedel så många medlemmar/användare som Facebook. Men den femtedelen är ändå rätt så stor...

Man behöver inte vara medlem i Twitter för att använda det. Eftersom all information (nästan) är helt publik så kan man fritt söka vad som helst. Men det är också så att mycket av den information som publiceras på Twitter är färskvara så för att kunna utnyttja det fullt ut så bör man bli medlem. Att bli medlem betyder ju inte att man måste twittra själv, det är helt ok att vara passiv och bara "lyssna" på andra intressanta personer.

En stor del av den information som sprids på Twitter är länkar till t ex intressant bloggposter eller andra artiklar på nätet. Annat är ren nyhetsspridning om stora händelser, t ex naturkatastrofer, där Twitter via mobiltelefon ibland kan var det enda sättet att sprida information.

För släktforskningsändamål så använder jag Twitter för att fånga upp intressant information både i Sverige och internationellt. Släktdata twittrar också om mindre och större händelser. Jag har också använt Twitter och fått hjälp av amerikanska vänner att lösa konkreta släktforskningsfrågor.

Övriga sociala medier

Det finns även många andra sociala medier som jag inte går in på närmare just nu. Värt att nämna är förstas Youtube, LinkedIn och Digg.

Jag går inte heller in på hur man gör, dvs hur börjar man använda sociala medier. Jag rekommenderar alla att pröva, bli medlem på Facebook. Fråga barnen hur man gör. Testa också att söka på Twitter, eller varför inte bli medlem och följa t ex Släktdata. Kanske någon annan vill komplettera med en liten artikel med steg-för-steg-instruktioner?

Släktdata www.slaktdata.org

Vår vanliga webbplats med möjligheter att kommentera

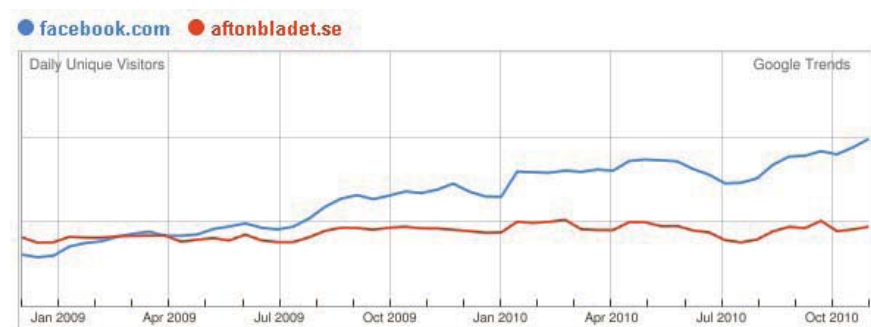
twitter.com/slaktdata

Twitter-flödet från Släktdata

www.facebook.com/Slaktdata

Vår facebookside

Mats-Olof Sander

[figurtext: Aftonbladet jämfört med Facebook på trends.google.com]

Nya register i Släktdatas databas

Dokument	Län	Period	Registrerare	Poster
Asker F2	(T)	1666-1727	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	3 047
Asker V2	(T)	1688-1726	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	561
Asker V2	(T)	1688-1726	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	1 568
Brastad D3	(O)	1921-1938	Solveig Blomstrand	643
Brastad F1	(O)	1703-1858	Håkan Andersson	6 068
Bredared D1	(P)	1901-1936		597
Grava D4	(S)	1861-1884	Henny Ängermark	2 229
Grava D5	(S)	1885 - 1894	Henny Ängermark	875
Grava F8	(S)	1861-1876	Henny Ängermark	2 407
Grava F9	(S)	1876-1891	Henny Ängermark	2 775
Grava F10	(S)	1892-1894	Henny Ängermark	574
Göteborgs Oscar Fredrik F10	(O)	1907-1907	Gerd Rölander	1 590
Hällestad H10	(E)	1651	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	202
Hällestad H11	(E)	1652	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	199
Hällestad H13	(E)	1653	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	293
Hällestad H14	(E)	1654	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	287
Hällestad H15	(E)	1655	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	282
Hällestad H16	(E)	1656	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	767
Hällestad H17	(E)	1657	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	714
Hällestad H18	(E)	1658	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	694
Hällestad H19	(E)	1658	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	682
Hällestad H8	(E)	1649	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	268
Hällestad H9	(E)	1650	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	249
Skurup H1	(M)	1930-1930	Per Linder	4 229
Spekeröd F1	(O)	1690-1791	H. & W. Ängermark	2 191
Spekeröd F2	(O)	1795-1826	H. & W. Ängermark	1 151
Spekeröd V1	(O)	1690-1760	Henny och Wilhelm Ängermark, Uddevalla 2006	758
Spekeröd D1	(O)	1690-1825	Henny och Wilhelm Ängermark, Uddevalla 2006	2 402
Töllsjö D4	(P)	1937-1938	Lisbeth Colliander	29
Töllsjö F6	(P)	1932-1938	Lisbeth Colliander	141
Töllsjö V2	(P)	1937-1938	Lisbeth Colliander	16
Ullared V1	(N)	1688-1940	Börje Angelstrand	895
Ödeborg F1	(P)	1688-1920	Håkan Andersson, Uddevalla 2010	6 614
			Summa poster	45 997

Nya medlemmar

Vi hälsar välkomna följande personer som nya medlemmar i Föreningen Släktdata:

Namn	Postadress	Namn	Postadress
Alette. Marita	Onsala	Lindgren, Nicklas	Sala
Alveflo, Leif	Lindome	Otterhäll, Claes	Gustavsberg
Andersson, Sofia	Hjo	Ottosson, Lennart	Fjällbacka
Bolton, Birgitta	Götene	Sanfridsson, Martin	Alingsås
Brantäng, Gun	Göteborg	Skogsberg, Jan	Västra Frölunda
Broberg, Alf	Katrineholm	Strömberg, Marianne	Handen
Broberg, Kathe	Katrineholm	Svensson, Martin	Sollentuna
Jörnerud Nordin, Solveig	Mölnadal	Wahlqvist, Leif	Hisings Backa
Karlsson, Inger	Ullared	Wallin, Ingrid	Drottningkärr
Karlsson, Per	Tanumshede	Åqvist, Anders	Kil

De första 20 åren – folkskolans införande i Torps socken på Orust

1842 beslutade Sveriges riksdag, att allmän folkskola skulle införas. Hur detta gick till i Torps socken på Orust kan man följa genom sockenstämmo-protokollen.

I december 1842 konstaterade sockenstämman, att församlingen var medelslös och gårdarna spridda, vilket hindrade inrättandet av en fast skola. Man önskade istället en flyttbar skola med en godkänd lärare. Därefter valdes en skolstyrelse. Eftersom man inte räknade med en fast skola, ansåg man, att man inte behövde bygga bostad till läraren heller. Läraren skulle själv anskaffa bostad, men församlingen betala hyran. ”Tjänliga” undervisningslokaler skulle rotarna skaffa fram, helst utan ersättning. Man ansåg inte det vara genomförbart att förena en lärartjänst med ”en kristerlig befattning eller klockaretjänst”. Skolstyrelsens ordförande, d.v.s. prästen, fick i uppdrag att författa en ”underdånig ansökan” till Kungl. Majt. om understöd av statsmedel för skolans byggande.

I maj 1844 beviljade Kungl. Majt., ”ett i nåder beviljat anslag”, som skulle utbetalas, så snart socknens folkskola kommit i full verksamhet. Socknen ansåg fortfarande, att de saknade medel till skolverksamhet. De ansökte om anstånd.

1846, i juni, föredrog ordföranden nödvändigheten av att anordna en folkskola, som borde börja nästa år. Man behöll den skolstyrelse, som valdes 1842. Samtidigt utlystes en avgift av alla. Den skulle vara grundplåt till skolverksamheten. Dessutom skulle ”skyndsamligen Schol-Lärare-beställningen” kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Man hade fått annonsera ett par gånger efter lärare – och då gällde det till en ”flyttbar” skola. I november 1851 hade man fått in några ansökningar och tre av dem fördes upp på ”förslagsrum”. Och en av dem utsågs.

I februari följande år – 1852 – kom man överens om lärarens lön. Han skulle få 200 Riksdaler banco ”i ett för allt” årligen. Han skulle själv anskaffa bostad och bränsle för egen räkning. Lönen skulle utbetalas var tredje månad.

Nu togs också frågan upp, om man ändå inte skulle satsa på en fast skola. Skol-

kassan skulle då befrias för utgifter för hyra av skolrum. En längre diskussion utlöstes och beslutet sköts upp en vecka. Nästa söndag, ”efter en längre stunds rådplägning”, kom man till beslut. Den fasta skolan skulle ligga i närheten av kyrkan. Det var den ungefärliga medelpunkten för den folkrikare delen av socknen. En fjärdedel av året skulle skolan ändå vara flyttbar för Stenshults rote.

Kostnaderna skulle hela församlingen gemensamt stå för. Det bestämdes, att den fasta skolan skulle tas i bruk i oktober följande år. Skolstyrelsen utökades med fyra män och de fick till uppgift att göra upp ritningar och lämna in för granskning och godkännande av sockenstämman. Församlingens byggnadsfond var vid detta tillfälle inte särskilt stor, drygt 650 Riksdaler. Pengarna skulle också räcka till lärarens lön och diverse andra ospecificerade utgifter. Pastor uppmanades att begära understöd.

I maj 1852 var dags att sätta igång. Skolan skulle ju, enligt planerna, börja användas i oktober. I början av juni tillkännagavs, att läraren, som var kontrakterad, hade anmält, att han fått en annan plats. Tjänsten i skolan var alltså ledig igen. Nu föreslog ordföranden, att tjänsten, trots tidigare beslut, skulle förenas med klockaretjänsten. Sockenmännen tvivlade. Deras skäl var, att man inte kunde vara säker på, att en som var duglig som skollärare också skulle vara duglig som klockare.

I augusti tycks skolhusbygget ännu inte kommit igång. Den 15 augusti beslöts, att ”om nådigt tillstånd vinnes till skolhusuppförande på den dertill ämnade platsen”, skulle byggnaden placeras så, att ingångstrappan vändes åt landsvägen. Man bestämde också, att 300 Riksdaler banco skulle finnas tillgängligt för förskott till entreprenörerna vid den blivande auktionen. Veckan därpå behandlades frågan om bildandet av en pensionsfond för folkskollärare, som genom ålderdom eller sjukdom inte kunde sköta sin befattning. I protokollet för sockenstämman står det, ”åtskilliga sockenmän hade åsikter i frågan”. Man beslöt, att bordlägga frågan.

Så kom oktober, när det var avsett att skolverksamheten i fasta skolan skulle börja. Socknen hade tvingats annonsera

efter ny lärare. En lärare från Höganäs fick tjänsten. Eftersom den fasta skolan inte var färdig, fick man fortsätta med den ”ambulatoriska”.

Skolläraren hade själv betalt sin resa från Höganäs till Torp. Han ansåg sig obemedlad och lämnade in en räkning på sina skjutspengar. Skolkassan hade först förklarat sig ”icke benägen” att ersätta hans resekostnader, men då det nu fanns tillgångar, beslöts, att kassan skulle betala.

I juni 1853 undrade Skolhusbyggnadskommittén, om inte en tillsynsman vid bygget borde utses. Församlingen tyckte det var en onödig utgift. Uppförandet av skolbyggnaden och beslutsfattande rörande byggandet förorsakade tydligen vissa meningsskiljaktigheter. Tre av de fyra extra medlemmarna i skolstyrelsen avsåg sig skriftligen vid samma tillfälle sina uppdrag.

De gamla medlemmarna omvaldes. Den 24 juli 1853 var församlingen ledamöter kallade till sockenstämma, för att, om de så önskade, välja ombud till ett sammanträde med Domkapitlet i Göteborg. Ärendet som skulle diskuteras var bildandet av en pensionsfond för sådan folkskollärare, som inte kunde upprätthålla sin tjänst p.g.a. sjukdom eller ålderdom. Församlingen hade samma åsikt, som förra gången ämnet kom upp, nämligen att inte gå med. Man ansåg, att man själv efter bästa förmåga fick understödja sin ålderstigne eller sjuklige lärare. Och – deras egen lärare var ju fortfarande ung.....

I december tillkännagav läraren, att han inte kände sig bunden av överenskommelsen om sin lön och inte heller tänkte låta sig nöjas med den. Församlingsborna förklarade, att de inte ville öka lönen utöver de bestämda tvåhundra riksdalerna om året. Läraren skulle ju dessutom få fria rum i skolhuset. I december hade det varit ”syn” på skolhuset. Brister hade uppdragats och bostaden hade inte varit i inflyttbart skick i slutet av september.

Till januari månads sista sockenstämma 1854 hade det kommit en skrivelse från domkapitlet i Göteborg. Församlingsborna uppmanades att inlämna förklaring till läraren besvär angående sin avlöning. Sockenmännen ansåg, att de hade rätten

på sin sida, att de fullgjort vad Kungl. Stadgan stipulerade om avlöning. 1842 – för 12 år sedan – hade ju sockenstämman beslutat, att läraren innan skolhuset var färdigt, själv skulle skaffa sig ”tjänligt rum”. De skylldes alla bekymmer på entreprenören. Skolläraren yrkade också på, att han måtte bli befriad från kringvandrande i bondgårdarna för att meddela undervisning när skolhuset var färdigt och taget i bruk. Församlingen svarade, att tjänsten visserligen var annonserad för s.k. fast skola, men att vissa barn hade för lång väg att gå, och att undervisning för dem måste ske i ”tjenlig local inom roten” två månader om året.

När sockenstämman gått igenom alla besvärspunkter och diskuterat dem uppmanade ordföranden församlingsborna, att gå med på lärarens krav för att undvika tvistigheter. Men bönderna höll fast vid, att de hållit sig till ingångna överenskommelser. Församlingen ansåg, att domkapitlet inte skulle ”fästa något afseende på Hanssons förhastade och obilliga anspråk”.

Domkapitlets utslag kom och sockenstämman var den 23 april kallad för att avge yttrande, om den ville ”i underdånighet” söka ändring i utslagen angående lärarens besvär. Det ville de. Men sockenmännen var nog lite skrämnda av all denna uppståndelse. I fortsättningen behandlar de skolärenden mera välvilligt. Läraren fick nu i lön, förutom kontanta medel, även 2½ tunna spannmål, och tre famnar ved per år. Till hans disposition lämnades också ”det vid skolhuset belägna jordlandet”. Som bostad i skolhuset fick läraren gavelrummet och köket samt rättighet att använda rummet mitt emot förstugan, då pastor eller församlingen inte behövde det.

När oktober kom, beslöt sockenmännen, att försäkra skolhuset i länets brandstodsbolag. Skolläraren begärde, att en person skulle anställas för att elda och städa skolsalen. Förslaget avlogs. Sockenmännen ansåg, att de äldre skolbarnen kunde sköta det under lärarens uppsikt.

Vid justeringen av protokollet hade emellertid sockenmännen kommit på andra tankar och föreslog, att en person, så billigt som möjligt, skulle anställas för att elda, när det behövdes. I januari

ändrade man sig igen. Nu skulle sysslan skötas av föräldrar och målsmän, som hade barn i skolan. Eldningen skulle ske så tidigt på morgnarna, att det var uppvärmt, då barnen kom till skolan. Den som försummade sin plikt skulle få böter. På hösten beslöts dessutom, att en järnkakelugn skulle anskaffas, eftersom man på det sättet kunde spara bränsle. Inför den kommande vintern, 1855-56, införskaffades tre famnar ved och dessutom 20 lass stamporv. Föregående år hade det bara varit ved. En lärare anställdes – det gällde fast tjänst. Antagligen är det samme Hansson som förut varit lärare i socknen. Det står tydligt i protokollet, att han ska ha lön som bestäms i Kungl. Skolstadgan.

Under vintern skedde entreprenörsauktion, för att få brädbeklädnad på skolhuset. Som vanligt gällde det att hitta den lägstbjudande. Man skulle också åtgärda brister man hittat vid synen.

I juni 1856 återkom Domkapitlet i Göteborg med en förfrågan om församlingen ville ingå i planerad pensionsanstalt för folkskollärare. I motsats till föregående gång, förklarade församlingen sig nu villig. I december skrevs ett protokoll med utspätt bäck, vilket gör det svåräst. Innehållet tycks sensationellt. Sammanfattningsvis står det, att Göteborgs och Bohusläns Kungl. Hushållningssällskap erbjuder, till folkundervisningens främjande, bidrag ur sällskapets medel av brännvinsminuterings- och utskänkningssavgifter. Summan är 50 Riksdaler Riksmünt. Villkoret är, att församlingen utvidgar den ambulatoriska skolan. Sockenmännen förklarade, att de var villiga att gå med på villkoren för att få anslaget. Man beslöt också, att en biträdande lärare skulle anställas vid den ambulatoriska skolan.

I maj 1857 beslöt sockenmännen att låta måla skolhuset. Själva byggnaden skulle målas röd medan fönsterluffer och dörrar målas vita. Den 30 augusti var allt klart.

På hösten 1858 visar sig en förändring i inställningen till skola och undervisning, när pastor gör en framställan om att man ska vidta åtgärder för att förlänga skoltiden och öka lönen för läraren i den ambulerande skolan. Inte mindre än åtta sökande anmälde sig till den 1859 utan-

nonserade skollärartjänsten. Efter att alla ansökningar och bilagor lästs upp gick man till val med ett komplicerat system. Namnet på den röstande lästes upp. Därpå fick han, muntligt, tala om, vem han la sin röst på, vilket antecknades i vallängden.

I september 1860 dog skolläraren. Han blev drygt 32 år och efterlämnade hustru och tre barn. Hustrun och barnen befann sig i ”nödständ belägenhet”. De beviljades av sockenstämman 50 öre riksmünt för varje helt förmedlat mantal till dess höstens fattigreglering ägt rum.

Efter att ha ingått i skolstyrelsen från början, 1842, begärde nu de ursprungliga ledamöterna s.k. entledigande. De hade innehaft sina poster i nitton år. I sockenprotokollet står det, att de ”med berömvärd nit fullgjort sina åligganden”.

I maj 1861 kom det ett cirkulär, där församlingen tillfrågades, om de önskade få ett bidrag för att inrätta en småskola eller för löneförbättring för skolläraren. Överläggningar skörd och dessutom utgifter för både kyrkbygge och prästgård. Detta ansåg församlingen som hinder i vägen för att man skulle kunna godta de villkor, som var förknippade med bidraget.

Vid ett sockenmöte i november 1861 beslöts, att undervisningstiden i socknens folkskola tills vidare inskränka skulle sig till fyrtio veckor per år. Undervisningstiden skulle fördelas mellan den fasta och den flyttbara skolan så som skolstyrelsen bestämde. Den biträdande skolläraren fick, efter anhållan, höjd lön. För att spara bränsle i skolsalen och för att förekomma, att väggarna under fönstren angreps av röta, beslutades, att innanfönster skulle anskaffas.

1862 kom ännu ett cirkulärbrev från Kungl. Majt. om bidrag ur statsmedel för att höja lönerna för examinerad lärare. Även den här gången tackar socknen nej.
Gerd Röländer

Årsmöte 2011

Datum 26 mars 2011

Årets första möte, som även är årsmöte för 2010 års verksamhet, kommer att vara i Masthuggets Församlingshem Repslagargården, Repslagaregatan 5 i Göteborg.

Församlingshemmet Repslagargården är en välanvänd byggnad. I den träffas grupper för alla åldrar, från barn/föräldragrupper till pensionärsgrupper. Det var redan innan Masthuggskyrkan var färdig som en insamling gav medlen till att bygga ett församlingshem. Det vackra trähuset med de spröjsade fönstren invigdes 1915 och kom att vara en viktig samlingspunkt i Masthugget. 1971 övertog kommunen byggnaden och bland annat har den använts som fritidsgård. 1994 köpte församlingen tillbaka gården och efter renovering återinvigdes Repslagargården 1995 till församlingshem.

Mera information kommer senare.

För mer information: Kent Jiresjö, 0707-750825

Nya versionen av Sveriges dödboken

Den nya versionen av Sveriges dödbok kom i samband med Släktforskardagarna i augusti. Det står att den omfattar 1901 - 2009 men det finns en del uppgifter från de sista åren på 1800-talet också. Alla församlingar finns inte med denna gång av olika anledningar.

Alla uppgifter finns inte med i de handskrivna originalen. Har sett att det inte alltid anges födelseförsamling och då brukar det mest gälla personer i församlingen men det är inte säkert. Även uppgifter om civilståndsändringar finns inte alltid med. Några av de många som lämnat uppgifter har ibland tagit med fler uppgifter än vad som måste med och då blir det bara en bonus.

Möjligheten att skicka in uppgifterna via e-post har förbättrats. Har du några mer uppgifter om olika personer som t ex flicknamn, födelseförsamling, datum för ändring av civilstånd mm så skicka in dessa uppgifter. Gå till rutan "Rätta" och gå in i formuläret och gör de ändringar som behövs. Skriv in vilken källa du har på uppgifterna. Tryck till sist på knappen "Kontakt". Då kommer du till ditt epostprogram. Alla uppgifter finns då ifyllt och det är bara att trycka på knapp för att skicka post.

Har någon skickat in ändringar till tidigare versioner av dödboken så finns dessa med på den nedre högra delen som kallas "Inrapporterade rättelser". Där finns de uppgifter som rättats

samt också den tidigare versionens uppgifter.

Rutorna där man väljer sökord har gjorts om. Tidigare var det två varav en gjorde att man kom till sökordslistan och den andra till den tomma rutan. Nu finns bara kopplingen till sökordslistan. Vill man ta bort dessa uppgifter och själv skriva dit uppgifter så bara markera rutan för ifyllnad. Då försvinner uppgifterna från sökordslistan.

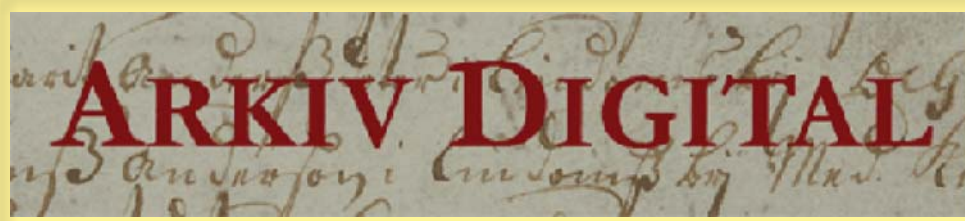
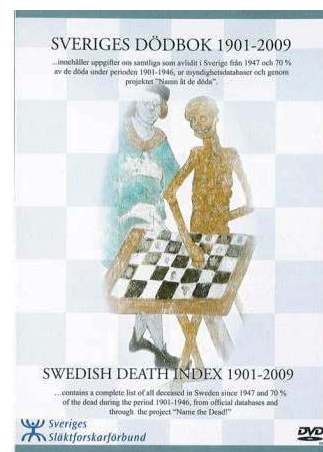
Totalt är det ca 2,5 miljoner poster med i den nya versionen. Antalet poster i boken är ca 7.9 miljoner. För att kunna installera den nya versionen behövs en DVD-spelare i datorn.

Pris hos Sveriges släktforskarförbund

Medlem i släktforskarförening - 525 kr

Icke medlem i släktforskarförening - 625 kr

Karl-Gustav Rosborg

För dig som ställer krav på läsbarhet och användarvänlighet!
www.arkivdigital.se